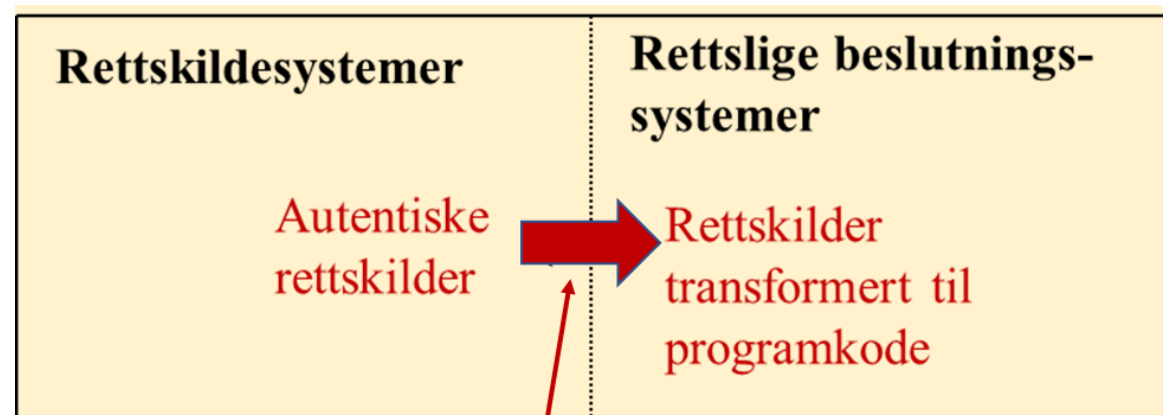

Automatiseringsvennlig lovgivning

Prof. Dag Wiese Schartum,
Senter for rettsinformatikk,
Det juridiske fakultetet,
UiO

- “**Automatiseringsvennlig lovgivning**” er utformet med tanke på at rettsreglene loven uttrykker skal kunne anvendes automatisk i et digital informasjonssystem
- Forutsetningen er altså at *rettsanvendelsen skal automatiseres*
(siktemålet kan også være å erstatte skjønn, se nest siste bilde)
- Automatisering krever “transformering”:

Enkel transformering

fra lovtekst i *naturlig norsk*

til rettsregler uttrykt i *programmeringsspråk* som programkode

Lovutvikling

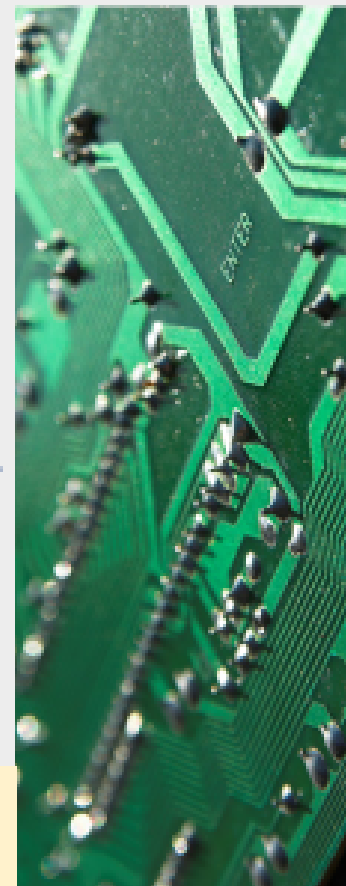
- Prosessanalyser
- Informasjonsanalyser

- * Grundigere analyser, noe økt tidsforbruk
- * Større innflytelse for lovgiver på innholdsmessige spørsmål

Formålet med behandlingen skal være fastlagt i dette retsgrundlag eller for så vidt angår den behandling, der er omhandlet i stk. 1, litra e), være nødvendig for udførelsen af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt. Dette retsgrundlag kan indeholde specifikke bestemmelser med henblik på at tilpasse anvendelsen af bestemmelserne i denne forordning, bl.a. de generelle betingelser for lovlighed af den dataansvarliges behandling, hvilke typer oplysninger der skal behandles, berørte registrerede, hvilke enheder personoplysninger må videregives til, og formålet hermed, formålsbegrænsninger, opbevaringsperioder og behandlingsaktiviteter samt behandlingsprocedurer, herunder foranstaltninger til sikring af lovlig og rimelig behandling såsom i andre specifikke databehandlingssituationer som omhandlet i kapitel IX. EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret skal opfylde et formål i samfundets interesse og stå i rimeligt forhold til det legitime mål, der forfølges.
(fra personvernforordningen art. 6)

Systemutvikling

- * Enklere og raskere transformering fra lov til system
- * Mindre innflytelse for systemutviklere på innholdsmessige spørsmål

Lovgiver bør legge vekt på fremgangsmåter (“prosess”)

- Unngå fragmentert regelverk

- Bestemmelser mest mulig i den rekkefølge de skal anvendes
- Klare henvisningsstrukturer for å an vise sammenhenger som ikke kan fremgå av rekkefølge

Tenk mest mulig
“kakeoppskrift”

Automatiseringen vil
uansett måtte etablere
riktig prosess!

- Sørg for komplette og sammenhengende regelsett

- Prosesstenkning gjør det lettere å være systematisk og unngå “hvite flekker” der lovgiver ikke har tatt stilling til rettsspørsmål som må løses

Lovgiver bør klart angi og definere alle sentrale opplysningstyper

- Lovgiver bør *tydelig angi alle opplysningstyper* som skal være beslutningsgrunnlag for enkeltvedtak (og sørge for at opplysningene er lovlige å bruke)
 - Bør ikke nødvendigvis bruke legaldefinisjoner; presiseringer i særlige merknader kan ofte være å foretrekke
- Opplysningstyper som rettsreglene forutsetter bør om mulig *forstås i samsvar med betydningen av opplysningstyper som allerede finnes* i maskinlesbare kilder
 - Opplysninger som har vært *beslutningsgrunnlag* for tidligere enkeltvedtak
 - *Resultatet* av enkeltvedtak
 - Opplysninger fra *fellesregistre* (matrikkelen, folkeregisteret, motorvognregisteret mv.)
- Det må være *konsekvent bruk av de begreper* som brukes for å betegne opplysningstypene

Maskinlæring mv.

- Fritt forvaltningskjønn kan ikke gis representasjon i algoritmer
- Både faste og lærende algoritmer kan imidlertid uttrykke fremgangsmåter som har *lignende funksjon*, og som derfor kan være akseptabel erstatning for kjønn
- Lovgiver bør vurdere
 - Om *skjønnsutøvelse er ønskelig og nødvendig*, og
 - eventuelt angi *om kjønnen kan erstattes* med faste eller lærende algoritmer, samt
 - *forutsetningene* for at alternative fremgangsmåter er akseptable (jf. f.eks. legalitetskontroll, kontradiksjon)

Klart lovspråk !

- Påstand:

- Automatiseringsvennlig lovgivning gjør det også lettere for *folk* å lese og forstå lovteksten
 - Både folk og maskiner trenger klare angivelser av hvilke fremgangsmåter de må følge for å komme frem til gyldige og rettsriktige resultater

